

ÎNGRIJIRI PALIATIVE ÎN ACTUALITATE

**Prof. Dr. Jan Hurjui, Dr. Constantin Bogdan (coord.), Dr. Odette Chirilă,
Lector Univ. Dr. Ioana Omer, Dr. Sorin Petrea, Dr. Gabriela Rahnea-Niță,
Dr. Lucian Sandu**

Poate nici o activitate a omului nu-i mai aproape de sufletul și de trupul celor în suferință ca aceea de îngrijire paliativă. O echipă coordonată de Prof. Asoc. Dr. Constantin Bogdan reușește performanța de a publica o carte *rara avis* prin conținut, paliatia nefiind abordată decât sporadic în literatura românească și de echipe de cercetători restrânse. Inițiatorul unor astfel de publicații, coordonator și al acestei ediții, se adresează, prin cartea sa, profesioniștilor din varia domenii, dar și bolnavului, ca o speranță de ultimă oră.

Cartea cuprinde capitole care se citesc cu interesul pentru informația științifică dar și pentru numeroasele date edificatoare privind definițiile, istoricul, dezvoltarea îngrijirilor paliative. Noțiunile de geriatrie, ca și cele de alzeologie sunt mai bine cunoscute, dar și ele beneficiază în cartea de față de expunerea prin prisma îngrijirilor paliative. Date, precum „*Tratamentul durerii în medicina paliativă*“ (dr. L. Sandu), „*Managementul simptomelor altele decât durerea*“ (dr. Gabriela Rahnea-Niță), „*Psihoterapia în îngrijirile paliative din oncologie*“ (psih. Ioana Omer) sunt primare acelea care subliniază, prin formulare și prin conținut abordarea noțiunii de... paliativ.

Nu numai bolnavii oncologici, așa cum se întâmplă în alte cărți, cu același profil tematic, fac obiectul acestui nou capitol în îngrijirile paliative, ci și cei aflați în multe alte situații de boală terminală sau numai de bătrânețe înaintată necesitând o îngrijire specializată, de către personal abilitat pentru o astfel de profesie. Colectivul care scrie despre paliatie mai cuprinde și un psiholog clinician de la secția de Zi pentru Copii – Institutul de Boli Infecțioase „Prof. Dr. Matei Balș“, Odette Chirilă, pe Sorin Petrea de la același spital, coordonator program SIDA.

Îngrijirile paliative sunt cuprinse astfel în teritorii diverse, pentru toate vârstele și pentru patologii oncologice și nononcologice, încercând astfel să informeze pluridisciplinar. Rolul familiei bolnavilor terminali, în îngrijirile paliative este adesea cel mai important. Conceptele de la care se pornește sunt

definitorii pentru o viziune a autorilor acestei cărți, viziune ce completează și se adaugă acum la „istoricul mișcării pentru dezvoltarea îngrijirilor paliative“. Așa cum subliniază Constantin Bogdan, cei mai mulți dintre „bolnavii incurabili sau aflați în fază terminală“ sunt vârstnici. Într-un subcapitol intitulat „Recomandări ale Consiliului Europei“ sunt menționate, între altele, obligațiile îngrijirilor paliative, așa cum au fost ele stabilite la diverse niveluri de conducere și coordonare.

Un excurs extins și despre eutanasiu și suicid, cuprinde și informații utile a fi reținute, cum ar fi: „Din 700 facultăți de medicină din întreaga lume, numai în 170 se predau îngrijiri paliative“... și în continuare, același prof. Dr. Derek Doyle – vicepreședintele EAPC, autorul celui mai mare tratat de Medicină Paliativă – Marea Britanie: „Avem responsabilitatea morală să oferim populației și accesibilitatea la îngrijiri paliative“. La rândul său prof. D. Doyle, citat în carte, consideră că „în îngrijirile paliative noi am clacat și am lăsat ușa deschisă pentru legalizarea Eutanasiu, dacă nu încercăm să cunoaștem și să înțelegem mai mult din experiența suferinței morții“. La rândul său C. Bogdan, subliniind că se moare la o vârstă din ce în ce mai înaintată, propune termenul de „îmbătrânire a morții“.

Volumul actual este în mod sigur una din cărțile cele mai cuprinzătoare și mai instructive, necesar a fi citit și pentru interesul medical cuprins, de exemplu într-un capitol intitulat: Urgențe în îngrijirile paliative, ca și pentru interesul ce ține de instrucția noastră în îmbunătățirea cunoștințelor din teritoriul psihologiei bolnavului de cancer, ca și a celor non-neoplazici, sau a celor cu demențe.

Deosebit de interesante sunt aprecierile autorilor privind evaluarea fiecărei situații în parte, a aspectelor psihologice specifice, a acțiunii în echipă și a profunde moralități a oricărui gest de îngrijire paliativă. Recomandăm, deci, o carte de excepție într-o problematică inedită.

Managementul simptomelor, altele decât Durerea este, în același timp, un curs de semiologie și de îngrijiri din care se înțelege și mai bine cât de utilă

este specializarea nu numai medicală, ci și din punct de vedere complementar, al managementului. Sunt de real folos, clinica și terapia unor patologii cu frecvență maximă în stările terminale. Dispneea, tusea, astenia... sunt văzute ca manifestări ce influențează negativ calitatea vieții acestor oameni în suferință.

Complexitatea îngrijirilor paliative rezultă cu prisosință și prin abordul propus de autorii acestei cărți. Suntem, de fapt, impresionați de îndemnul la dăruire și la sacrificiu pe care îl face însușirea unei

strategii, cu adevărat științific, cum ar fi de exemplu: „comunicarea diagnosticului de cancer, a veștilor proaste și a prognosticului nefavorabil, în evoluția bolii“ (psh. Ioana Omer). Înțelegem altfel, acum, mai mult complet, „rolul familiei în îngrijirea pacienților terminali și sprijinul acordat acesteia“...

Un manual coordonat comprehensiv și competent de un geriatru, internist, eseist și, nu în ultimul rând, om generos spre binele bolnavilor și al oamenilor sănătoși, deopotrivă, – prof. Asoc. Dr. C. Bogdan.